

Sporočila o poučevanju in učenju v slovenskih šolah iz mednarodne raziskave med učitelji in ravnatelji **TALIS 2018**

Barbara Japelj Pavešič
Ana Mlekuž
Pedagoški inštitut

Načrt

- ▶ **Izhodišče:** Mednarodna raziskava poučevanja in učenja, TALIS 2018, med ravnatelji in učitelji tretjega triletnega osnovnih šol
- ▶ **Več kazalcev** poklica in dela učitelja → značilnosti, po katerih država izstopa iz povprečja drugih držav in potrebujejo pozornost.
- ▶ **Za Slovenijo** so za razumevanje in razvoja šole **pomembni izsledki** o:
  - A. izzivih delovnega časa,
  - B. strategijah dela v razredu,
  - C. stališčih učiteljev do svojega poučevanja,
  - D. izzivih multikulturnega okolja,
  - E. uporabi IKT
- ▶ in na **sistemski ravni**:
  - F. opozorila o razvoju populacije učiteljev, njihovem izobraževanju in zaposlovanju,
  - G. sporočila raziskave o vlogi in pomenu dela ravnateljev.

Povzetki izsledkov TALIS 2018 (junij 2019)

Prednosti	Izzivi
▶ Učitelji veliko pozornosti namenjajo jasni razlagi snovi.	▶ Premalo spodbujanja višjih miselnih procesov pri učencih.
▶ Učitelji se čutijo dobro pripravljene ▶ iz vsebine in pedagogike predmetov ▶ iz uporabe IKT za poučevanje	▶ IKT: malo uporabe, nizka pričakovanja do učencev, malo želja po novem znanju in opremi.
▶ Učitelji in ravnatelji so skoraj vsi vključeni v nadaljnje izobraževanje.	▶ Pomanjkanje znanja/pripravljenosti in velike potrebe po usposabljanju ▶ za poučevanje otrok s pos. potrebami, ▶ za vodenje razreda.
▶ Izkušeni učitelji z veliko let delovne dobe, dolgo poučujejo na isti šoli	▶ V 15 letih bo treba nadomestiti 1/5 učiteljev; delež učiteljev s prvo izbiro poklica pa pada.
▶ Prioritete učiteljev glede porabe financ so najprej izobraževanje, šele za tem plače	▶ Šibko mentorstvo in uvajanje v poklic za začetnike in izkušene učitelje.

Interaktivno sodelovanje ? 😊

Udeležencem predlagamo:

- ▶ Pri vsaki grafični predstavitvi si zabeležijo z nekaj besedami:
  1. svoj prvi vtis, komentar, **kritiko** na prikazane podatke,
  2. stopnjo **pomembnosti podatka** za Slovenijo za razvoj poučevanja,
  3. **idejo, kaj bi bilo potrebno spremeniti** (na ravni šole, zaposlenih ali sistema).

Po koncu:

- ▶ razprava v skupinah o zapisanem, kritična presoja - 15 minut?
- ▶ poročanje o idejah po sklopih A do G, 7 sklopov po 2 minuti - 14 minut?

Z raziskavo želimo pomagati k razvoju izobraževanja:

- ▶ *Kaj naj bo vključeno v drugi del poročila (izid marec 2020)?*
- ▶ *Velika nacionalna sekundarna analiza, načrtovana do konca leta 2020.*

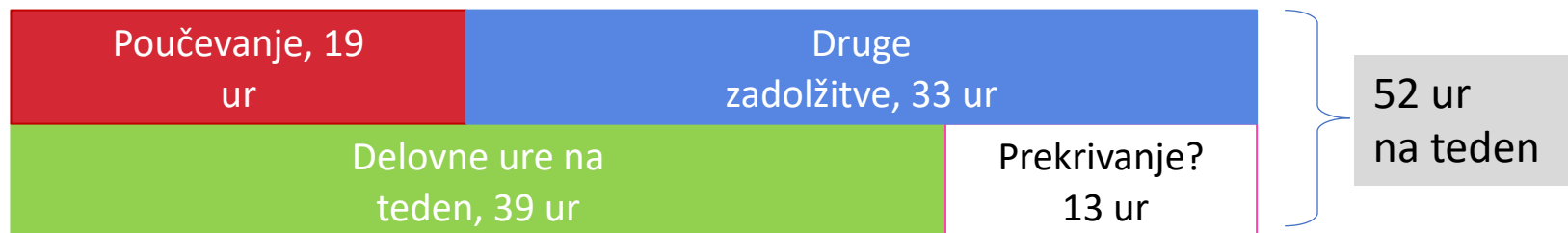
A – Delovni čas

Učitelji so poročali,

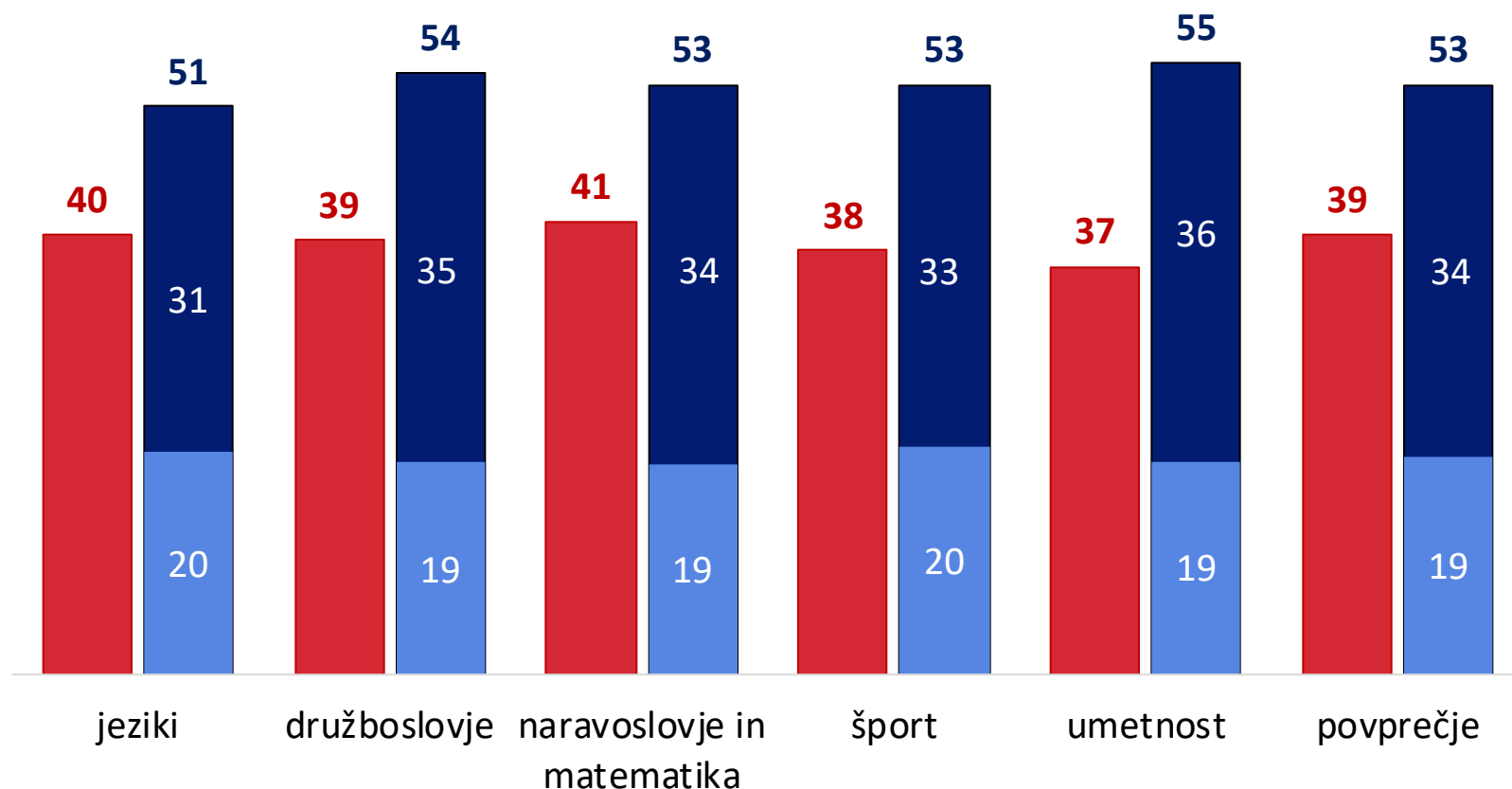
- ▶ koliko delovnih ur opravijo na teden (vključno z delom doma)
- ▶ koliko je od tega ur poučevanja
- ▶ v preostalem delovnem času, koliko časa porabijo za dejavnosti, ki niso poučevanje

Ugotovitev (preračunane ure na 60 minutne enote):

- ▶ **Delovni čas** je v povprečju pričakovan, kot je predpisana obveza, **39 ur**.
- ▶ **Ure poučevanja** so v povprečju pričakovana vrednost, **19 ur**.
- ▶ **Seštevek ostalih dejavnosti** - precej preseže skupen delovni čas, **33 ur**.

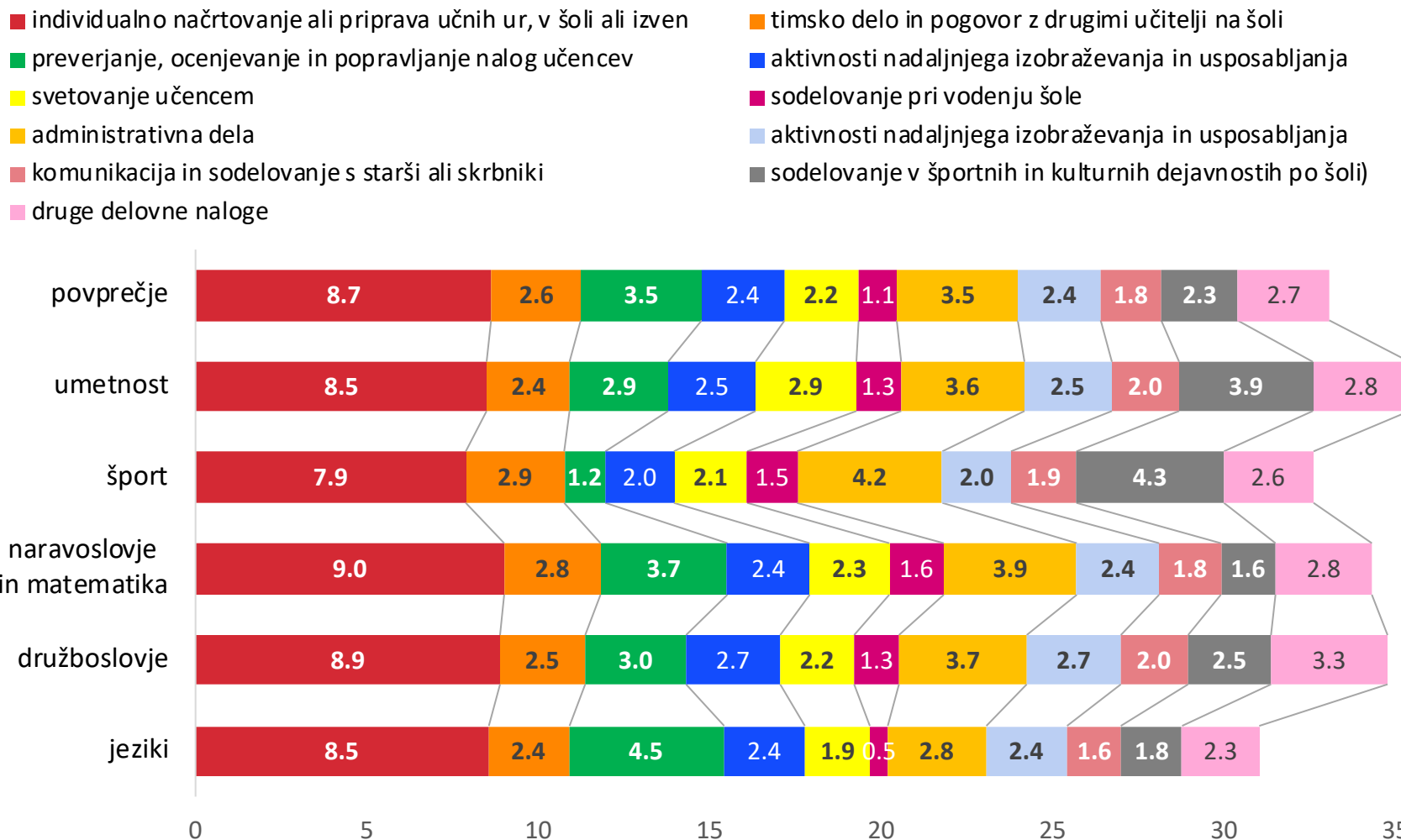
A. Delovne ure učiteljev po predmetnih področjih

Enota je 60
minutna ura

■ seštevek zadolžitve ■ vse zadolžitve, povezane z delom na šoli ■ poučevanje

A. Število delovnih ur za delo, ki ni poučevanje

B- strategije poučevanja v razredu

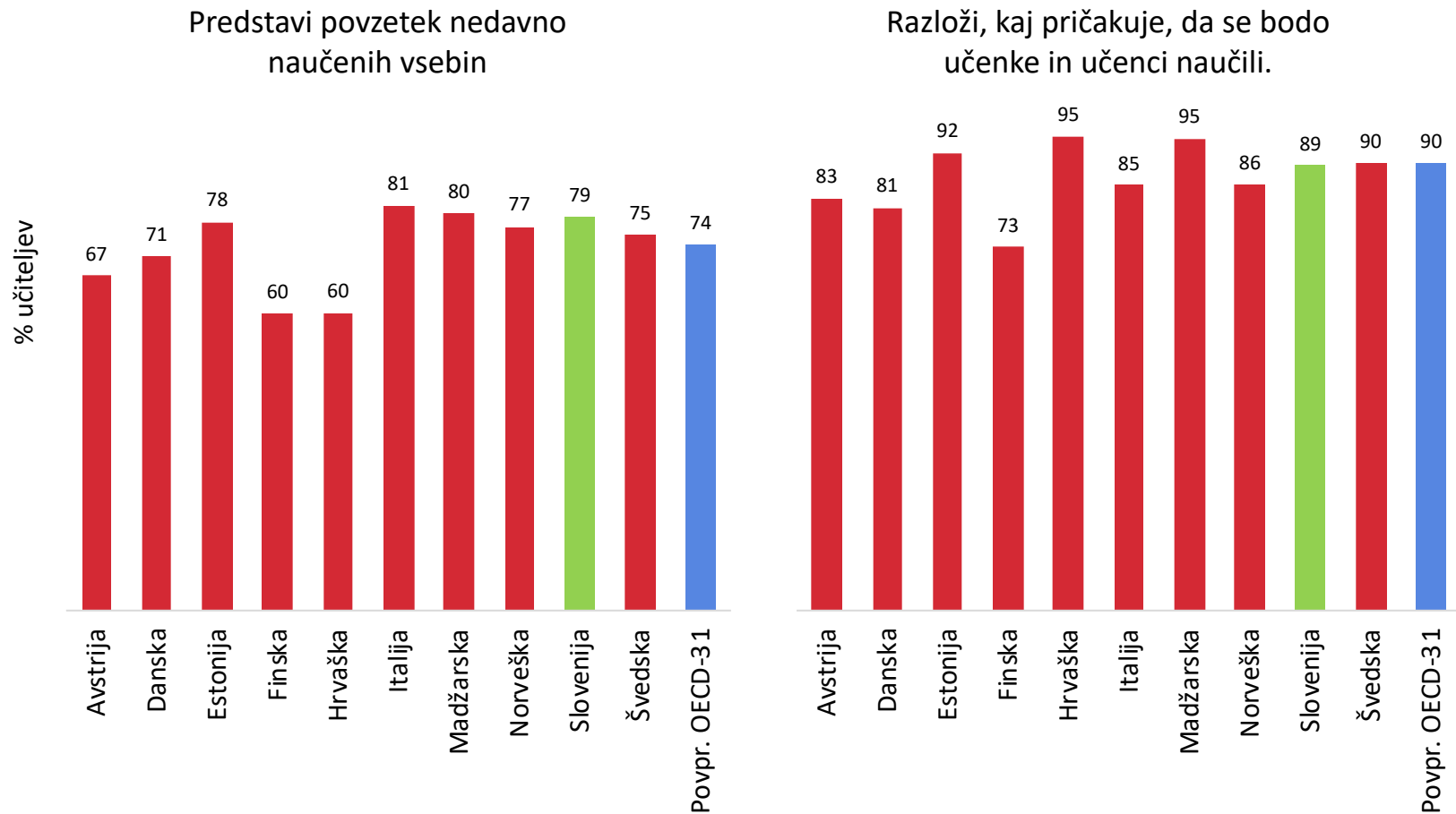
Učitelji so navedli, kako pogoste so v njihovih razredih predlagane strategije, dejavnosti in zahteve do učencev.

Ugotovitve:

- ▶ Slovenski učitelji so **drugim podobni po pogosti** raznoliki **razlagi snovi**.
- ▶ Slovenski učitelji poročajo o **manj pogostem in redkem**
  - ▶ **projektne delu** z učenci in z IKT
  - ▶ aktivnem **spodbujanju višjih miselnih procesov** pri učencih
- ▶ Le okoli 2/3 slovenskih učiteljev aktivno **ustvarja delovno vzdušje** v razredu = nagovarja učence k zbranem sodelovanju:
  - ▶ pomiri moteče,
  - ▶ na začetku ure zahteva, da se učenci umirijo,
  - ▶ reče učencem, naj poslušajo / se držijo pravil.

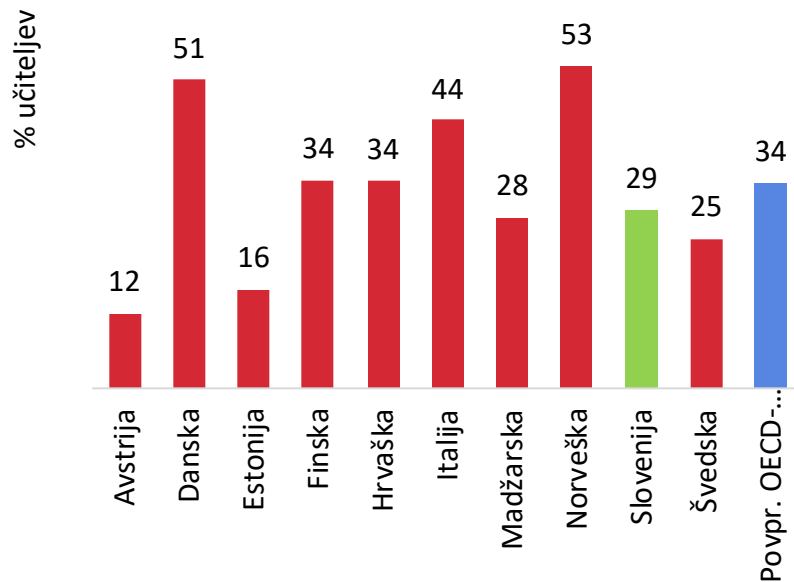

B. Dejavnosti pri pouku – pogoste, primerljive z drugimi: jasnost razlage

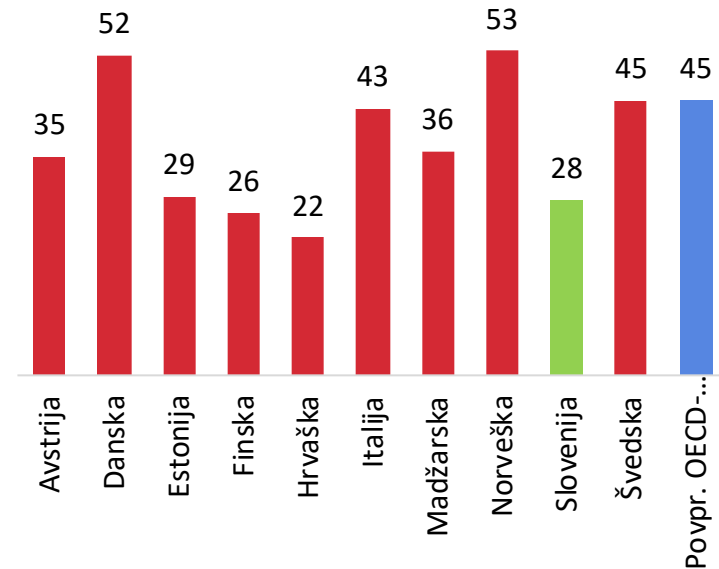

B. Dejavnosti pri pouku – redke: spodbujanje višjih miselnih procesov

Pogosto predstavi naloge,
za katere ni očitnih rešitev.

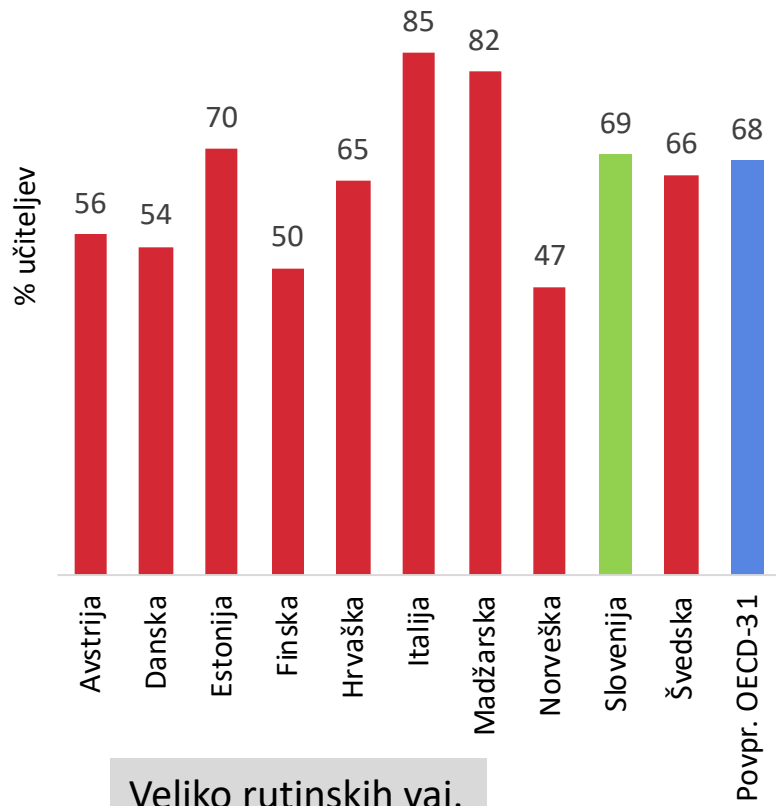
Učenkam in učencem pogosto naroči, naj
sami izberejo postopke za reševanje
kompleksnih nalog

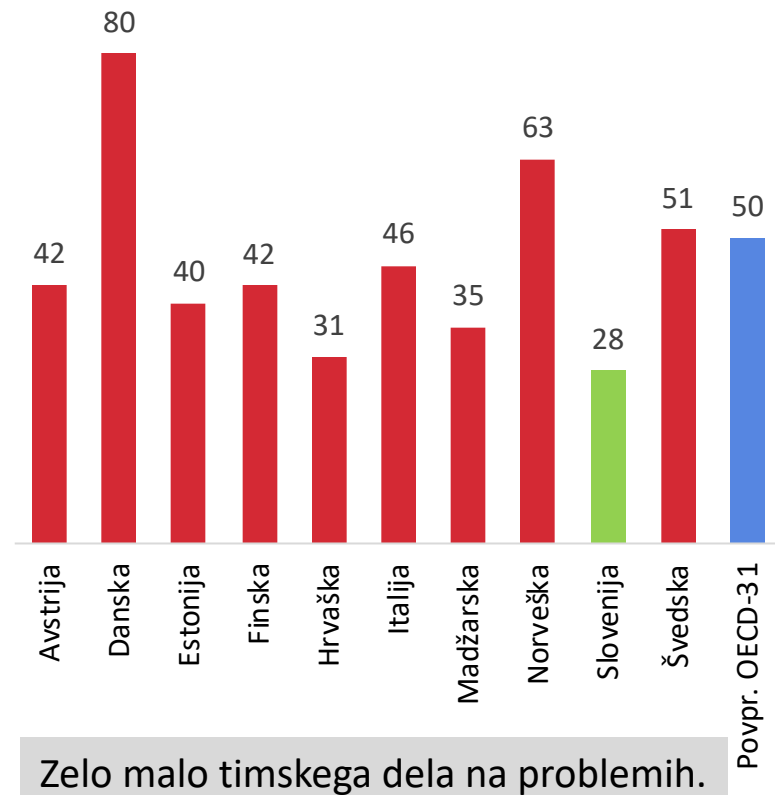
Le pri dobri 1/4 učiteljev učenci redno sami izberejo pot reševanja.
Samo učenci 1/3 učiteljev so pogosto izpostavljeni nerutinskim nalogam.

B. Dejavnosti pri pouku – spodbujanje višjih miselnih procesov?

Učenkam in učencem da vadit podobne naloge, dokler se ne prepriča, da je vsak učenec oz. učenka razumela snov.

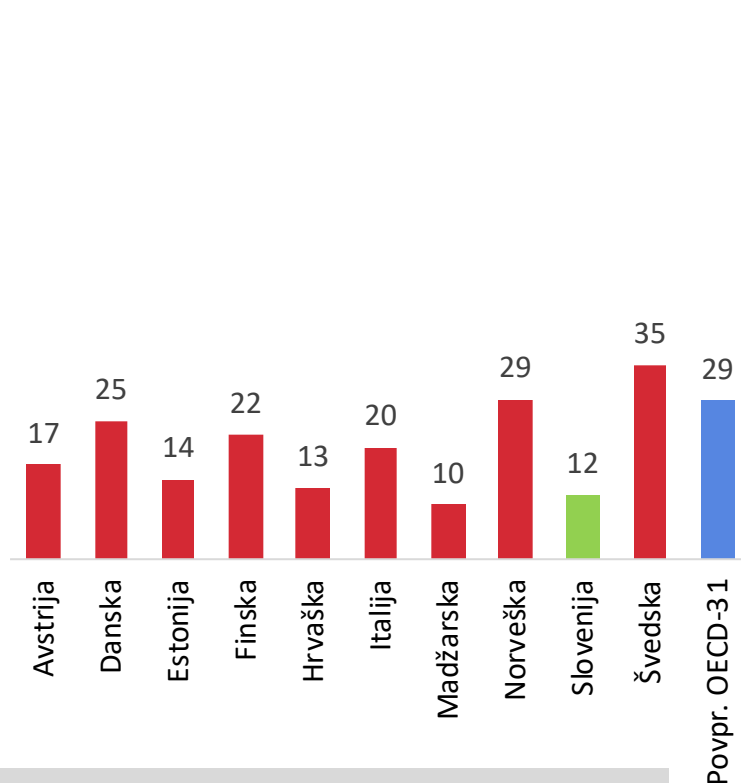
Učenke in učence razporedi v majhne skupine, da pridejo do skupne rešitve problema ali nalog.

B. Dejavnosti pri pouku – zaostajanje: projektne dejavnosti in IKT

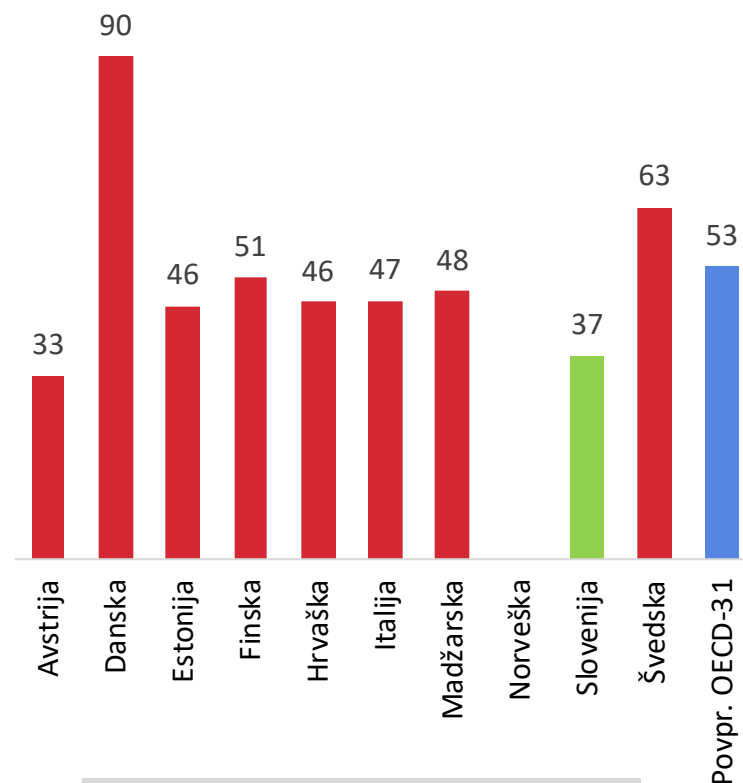
Učencem pogosto da projektne naloge, ki zahtevajo vsaj en teden za dokončanje.

% učiteljev

Mnogo manj pričakovanj učiteljev, da učenci uporabijo IKT za projekte.

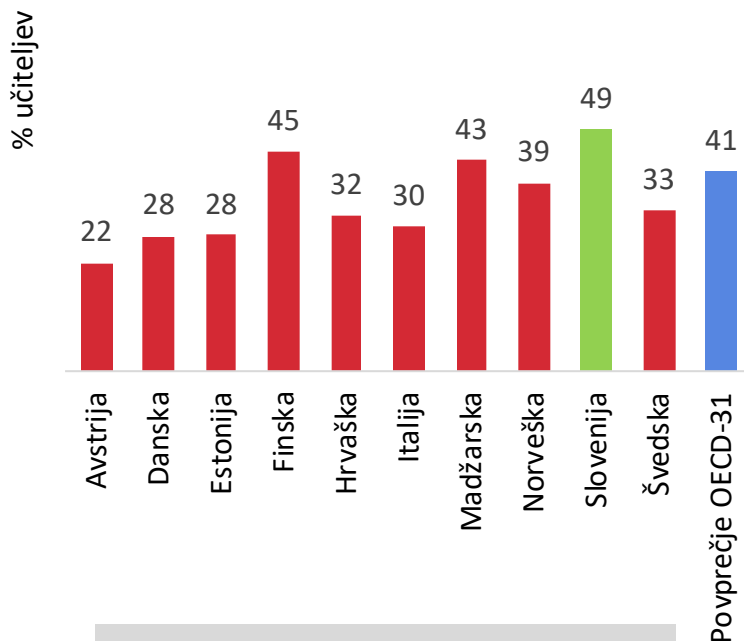
Učence pogosto vzpodbudi k uporabi IKT za projekte ali delo v razredu

Zelo malo projektne dela.

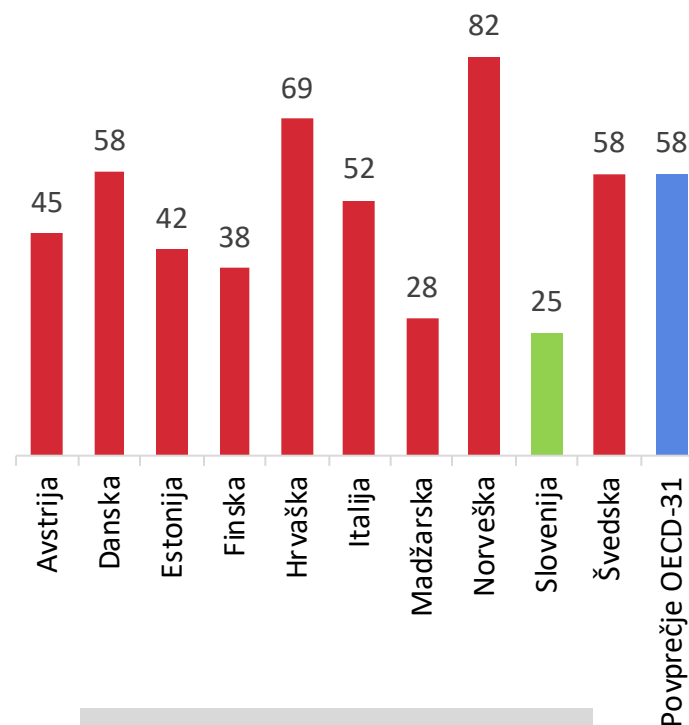
B. Elementi ocenjevanja, v katerih Slovenija izstopa

Učenke in učence vzpodbudi, da sami
ocenijo svoj napredek.

1/2 učiteljev učencem prepusti
presojo o svojem napredku.

Poleg ocene sestavi pisno povratno
informacijo o učenčevem delu.

Le 1/4 učiteljev pisno opiše
učenčev napredek.

C – stališča učiteljev do svojega poučevanja

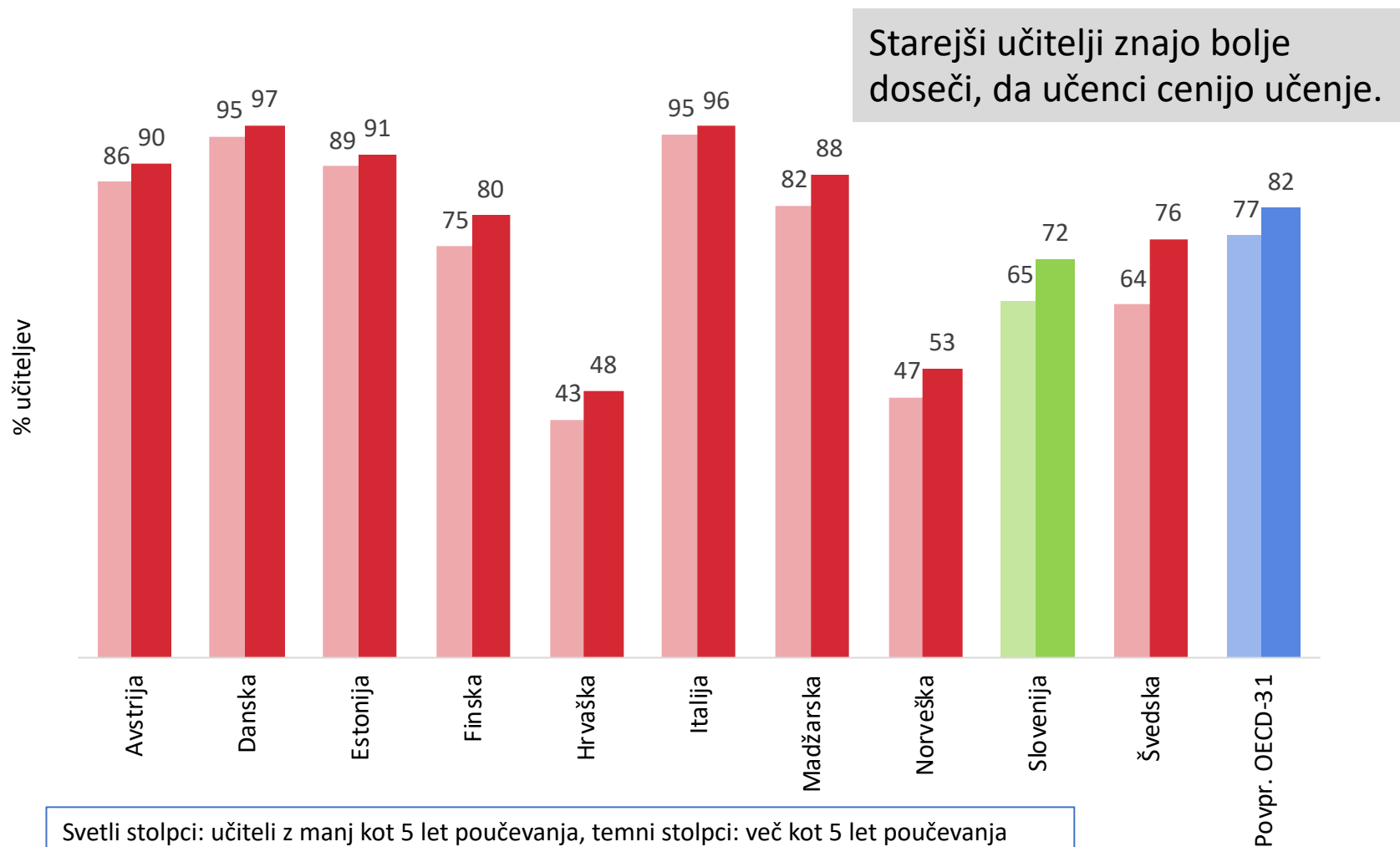

- ▶ Učitelji so navedli, koliko se čutijo uspešni pri doseganju predloženih ciljev poučevanja v razredu.
- ▶ Lestvica: čutijo se manj, delno, precej in zelo uspešne. Opazujemo razlike med deleže manj in bolj izkušenih učiteljev, ki se čutijo precej in zelo uspešne.

Ugotovitev:

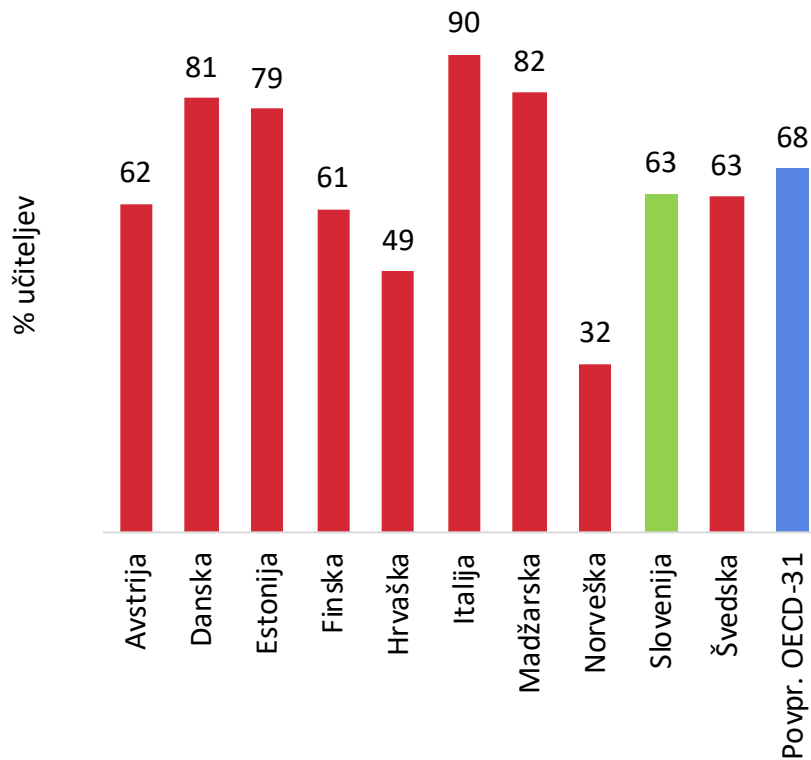
- ▶ Starejši učitelji bolje dosežejo, da učenci cenijo učenje.
- ▶ 2/3 učiteljev zmore motivirati učence, ki jih učenje ne veseli – zgled Italija
- ▶ 1/2 učiteljev je manj ali le delno uspešnih pri uporabi IKT za učenje

C. % učiteljev, ki menijo, da uspešno pomagajo učencem ceniti učenje

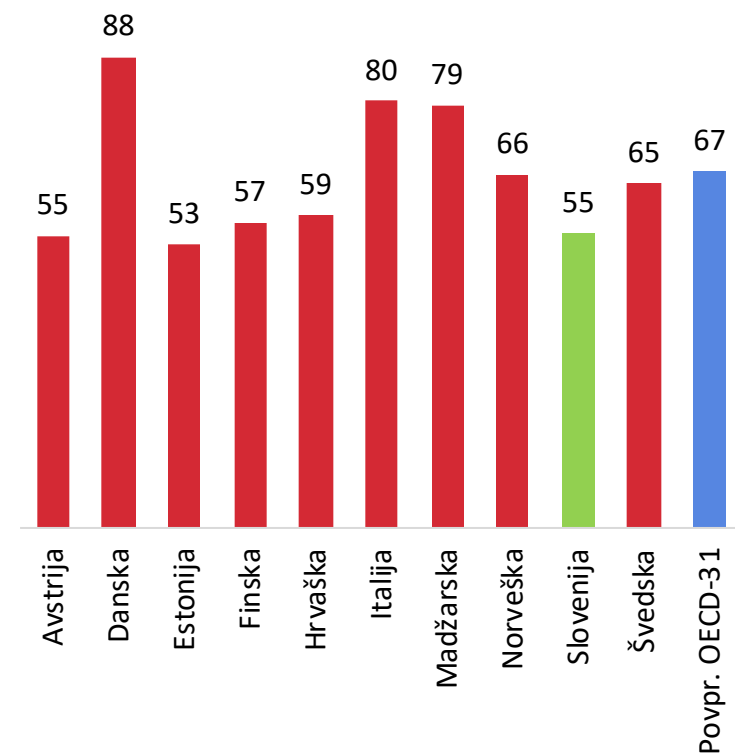
C. % učiteljev, ki menijo, da uspešno...

motivirajo učence, ki kažejo manjše zanimanje za šolsko delo

Več kot 1/3 učiteljev ne zmore motivirati.

podprejo učenje učencev z uporabo digitalne tehnologije

Samo 1/2 učiteljev je uspešnih pri uporabi IKT

D – raznolika okolja, multikulturalnost

Učitelji so poročali

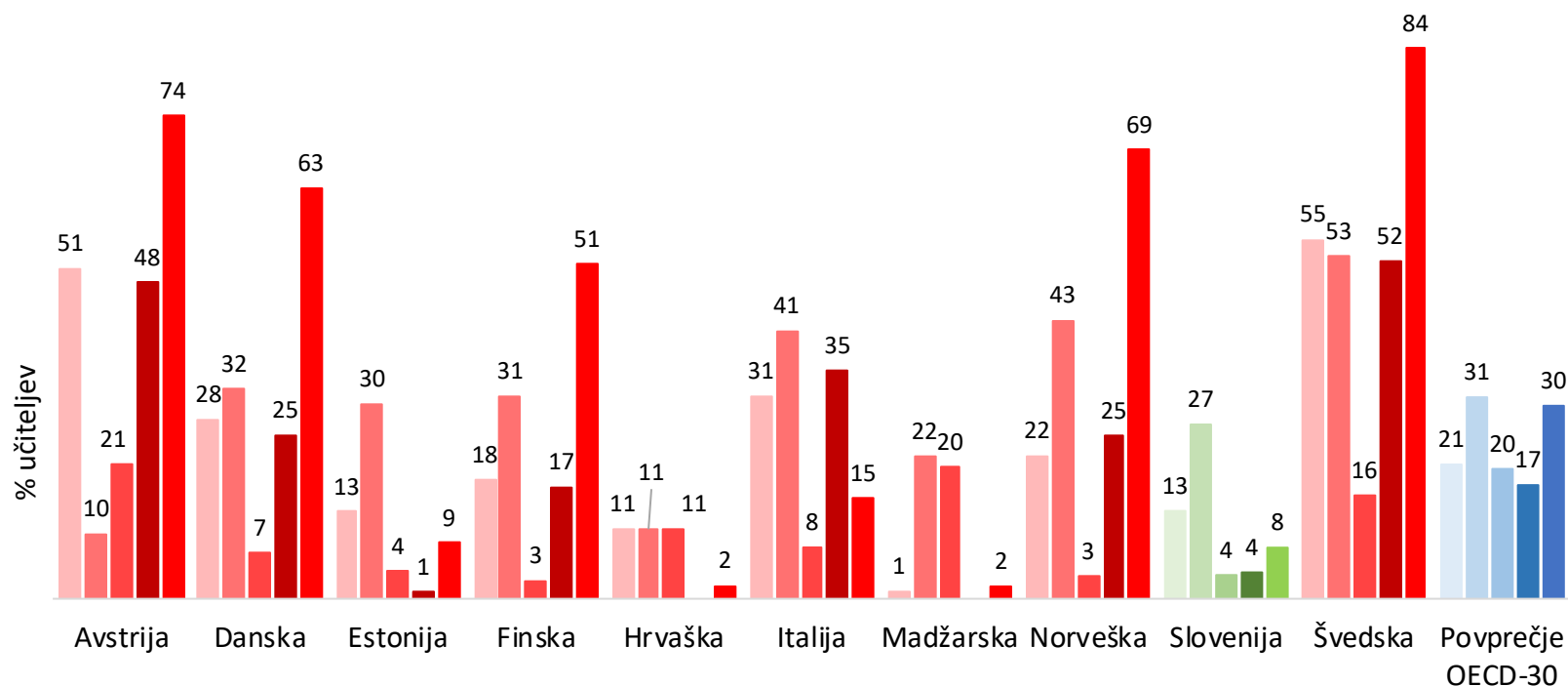
- ▶ o deležih učencev drugih kultur in okolij v svojih razredih,
- ▶ o svoji pripravljenosti na poučevanje teh otrok in potrebah po izobraževanju.

Ravnatelji in učitelji so poročali o multikulturnem okolju šole.

Ugotovitve:

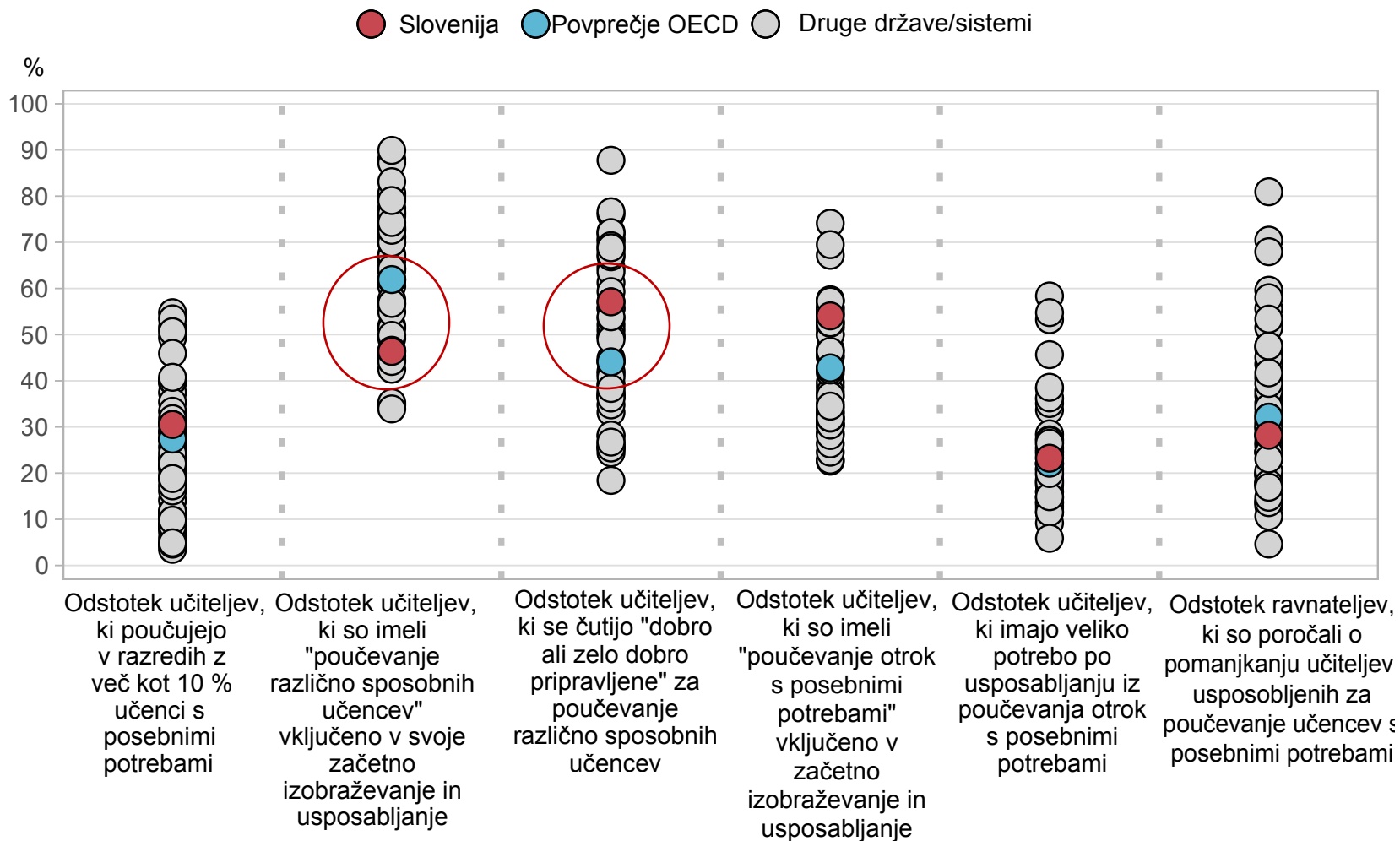
- ▶ Deleži učencev drugih kultur in okolij so pri nas manjši kot drugje.
- ▶ Učitelji so imeli premalo in potrebujejo več izobraževanja.
- ▶ Ravnatelji poročajo o veliko dejavnostih za vzpodbujanje multikulturalnosti, učitelji pa manj.

D. Multikulturno okolje: deleži učiteljev, zaposlenih v šolah z raznolikimi učenci

- več kot 10 % učencev z maternim jezikom, ki se razlikuje od učnega jezika v šoli
- več kot 10 % učencev s posebnimi potrebami
- več kot 30 % učencev, ki izhajajo iz socio-ekonomsko deprivilegiranih domov
- Več kot 10 % učencev z migrantskim ozadjem
- vsaj 1 % učencev, ki so begunci

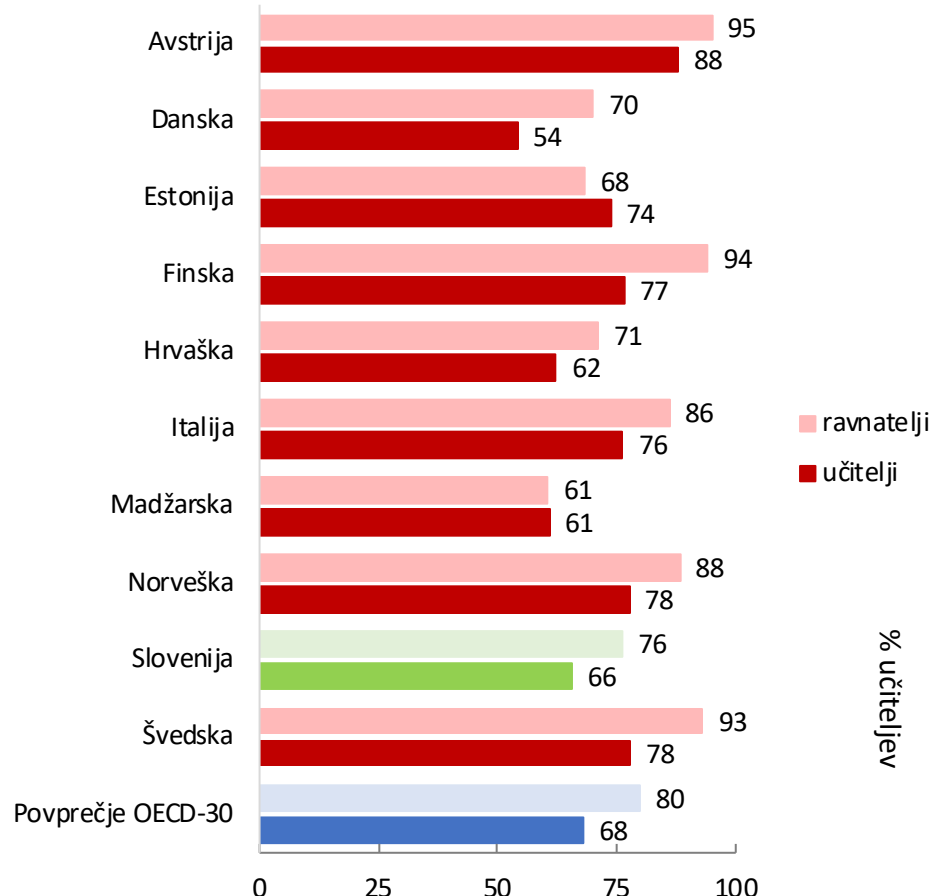
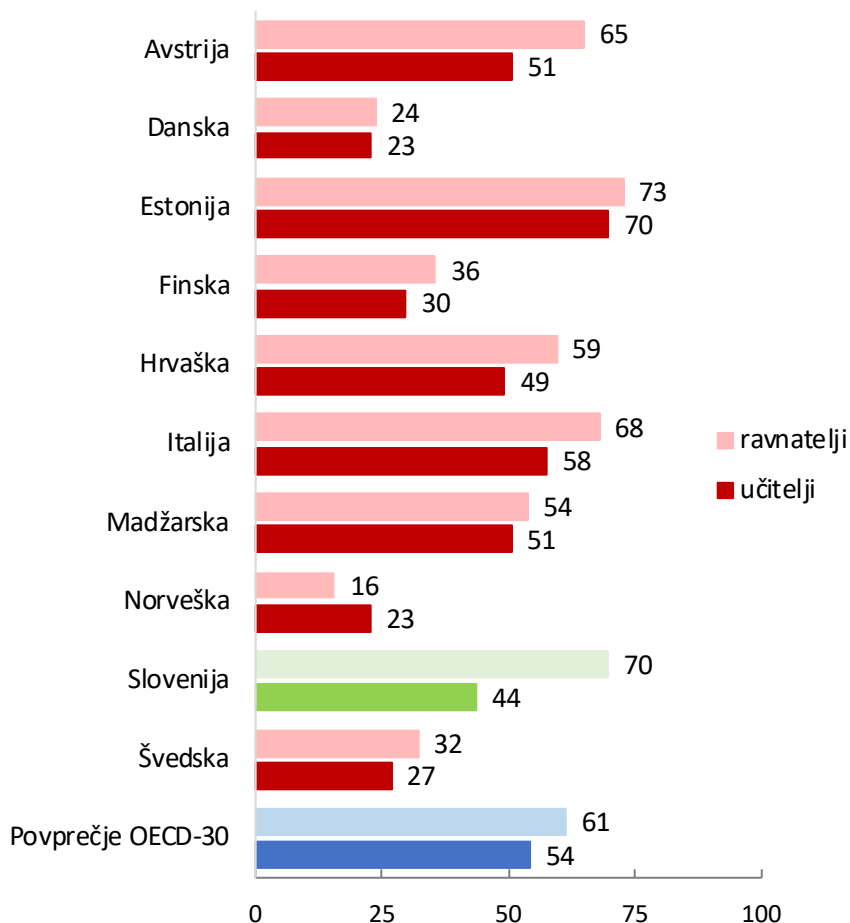
D. Raznolika okolja v mednarodni primerjavi

D. Šolska pravila in praksa za spoštovanje različnosti (% šol, ki izvajajo navedene prakse)

Podpora dejavnostim, ki spodbujajo učence, da izrazijo različne etnične in kulturne identitete

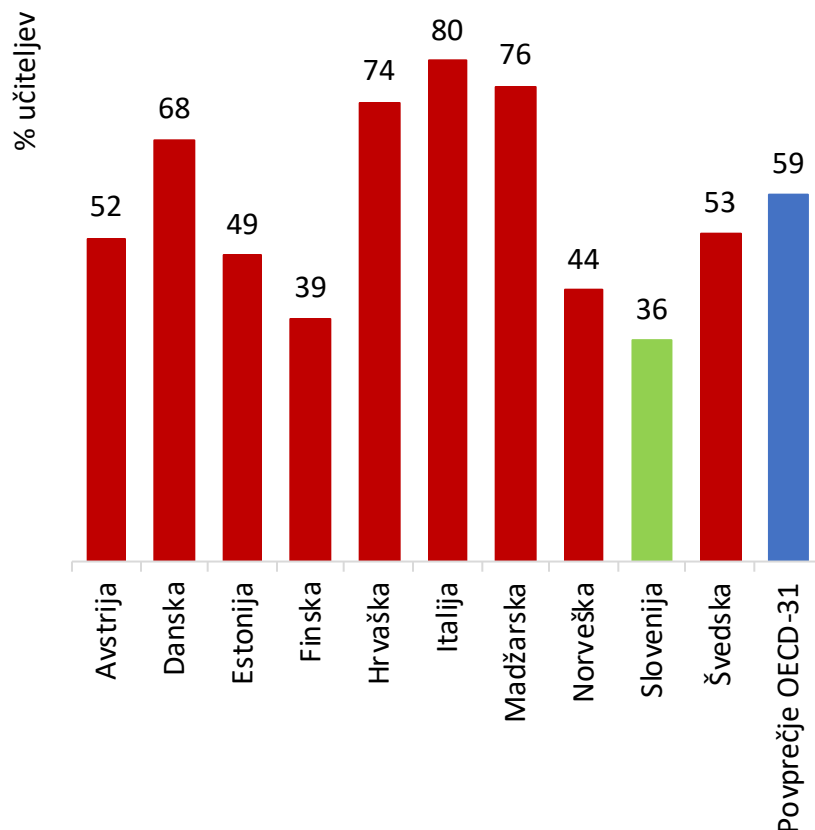
Prakse poučevanja in učenja, ki medpredmetno vključujejo globalne teme v celoten kurikulum

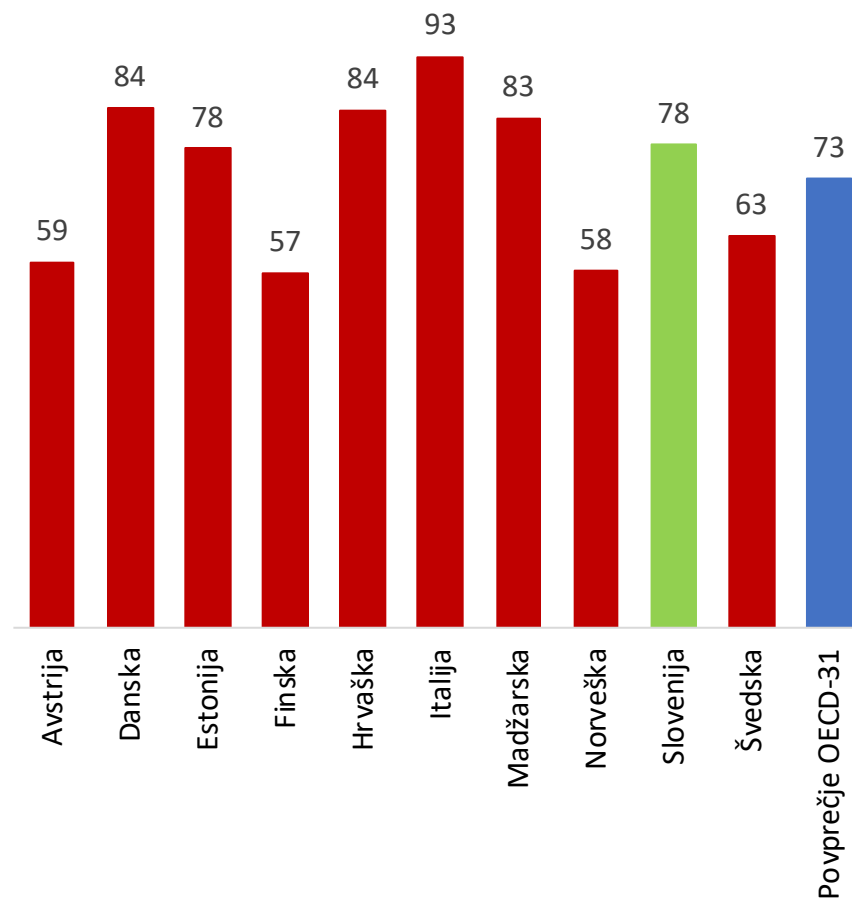

D. % učiteljev, ki meni, da pri poučevanju v kulturno raznolikem razredu, uspešno doseže:

Poučevanje prilagodi kulturni različnosti učenk in učencev

Zmanjša etnične stereotipe med učenkami in učenci

E - O IKT za poučevanje – dobro opremljeni, šibka uporaba

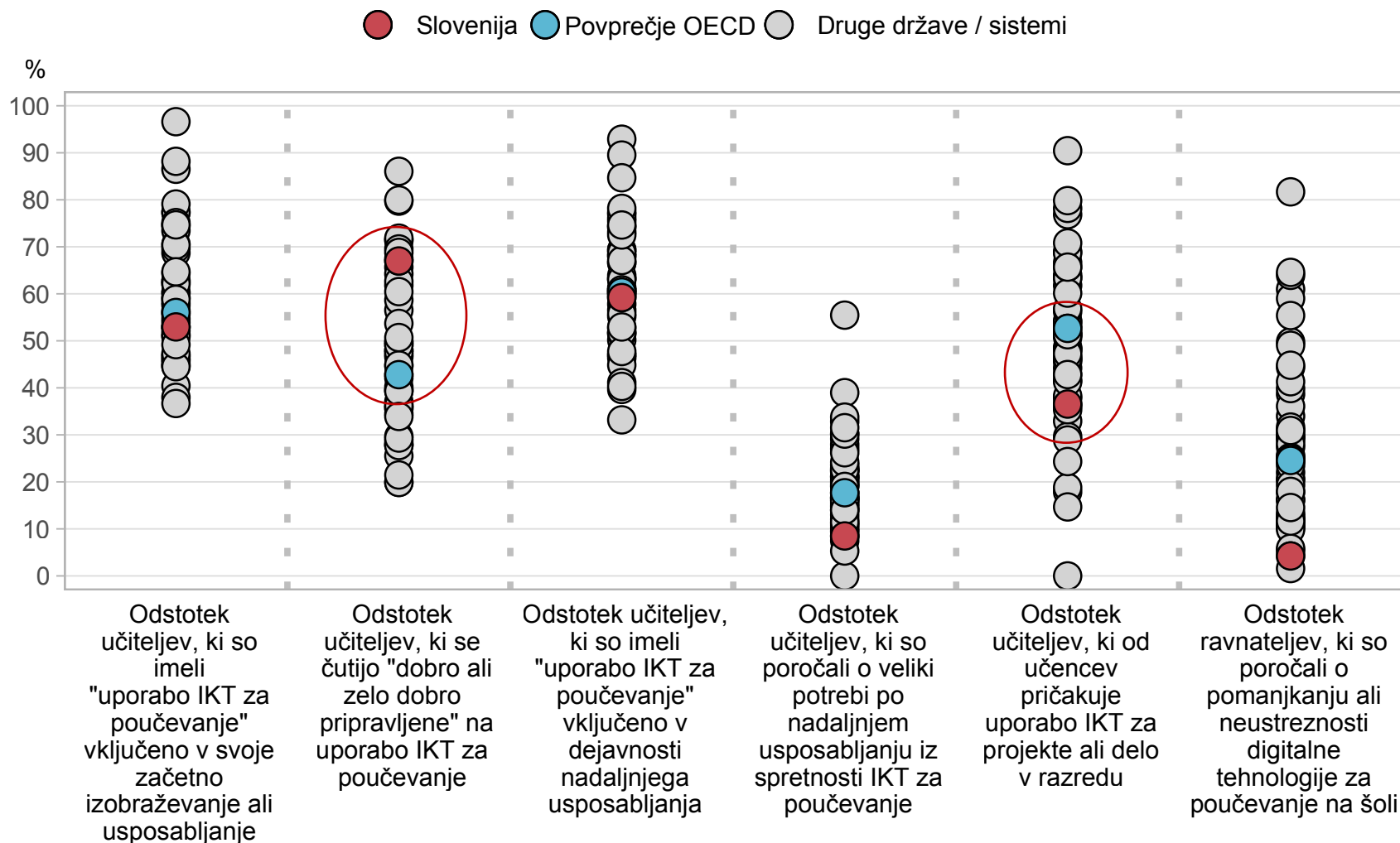
Učitelji poročajo, da **SO DOBRO opremljeni za poučevanje z IKT**, ker

- ▶ so imeli v študiju vključeno uporabo IKT (50%),
  - ▶ je bila uporaba IKT vključena v nadaljnje usposabljanje (60%),
  - ▶ so (zelo) dobro pripravljeni na poučevanje z IKT (70%),
  - ▶ se jim vlaganje v IKT na šoli ne zdi zelo pomembno (80%),
- + Ravnatelji poročajo, da ne čutijo pomanjkanja IKT na šolah (95%).

VENDAR je uporaba IKT v Sloveniji šibka:

- ▶ Le **polovica učiteljev** se čuti vsaj precej **uspešnih** pri podpori učencev za uporabo **IKT**.
- ▶ Le **tretjina učiteljev** pričakuje, da **učenci uporabijo IKT** za projektno ali redno delo v razredu.

E. IKT v primerjavi z drugimi državami

E- Študij in pripravljenost na uporabo IKT po predmetnih področjih učiteljev

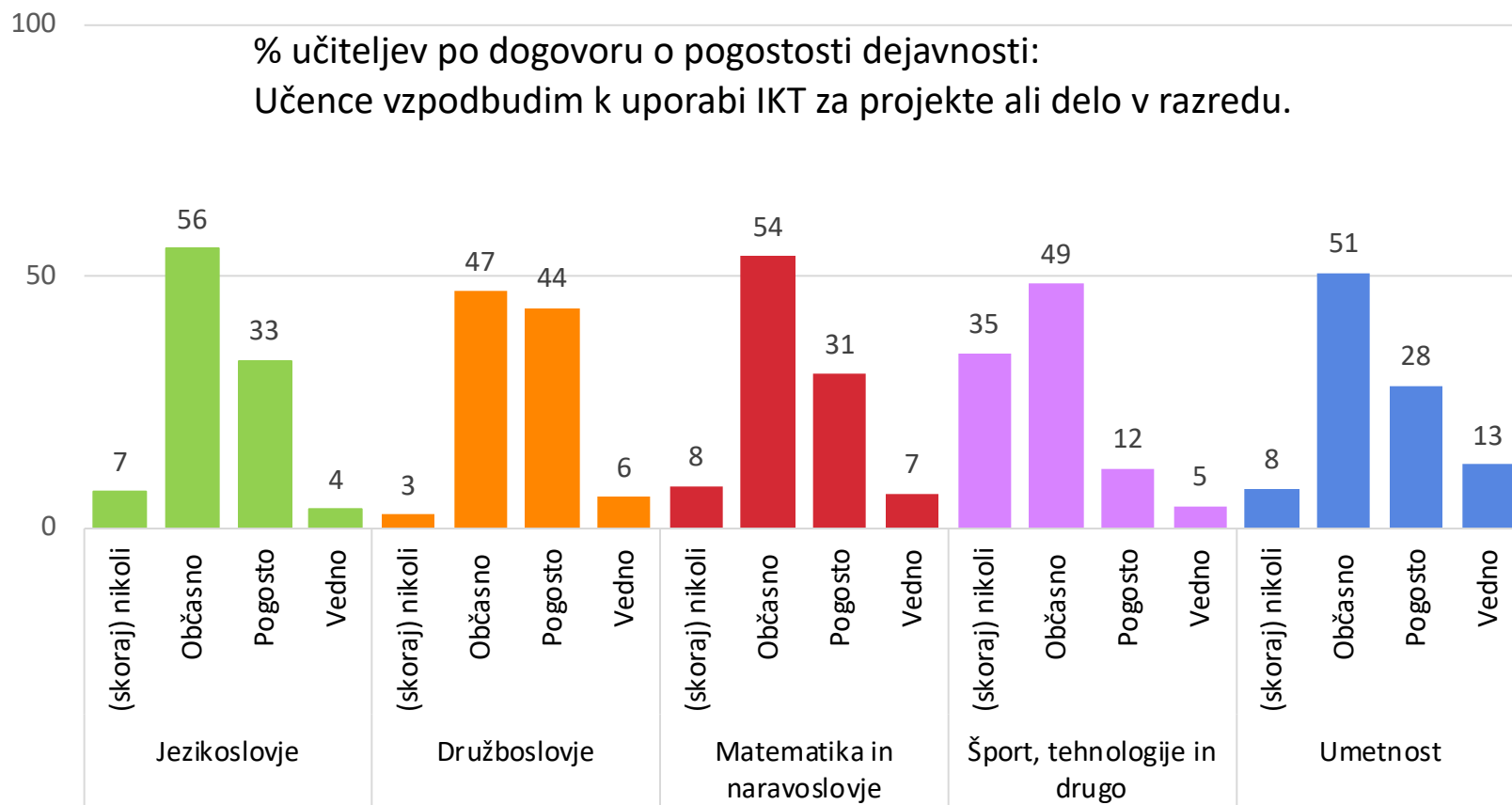
Predmetno področje, % učiteljev, ki so	imeli uporabo IKT vključeno v študij	
Jezikoslovje	40	
Družboslovje	54	
Matematika in naravoslovje	63	
Šport, tehnologije in drugo	56	
Umetnost	62	

Študij:
najmanj -
jezikoslovci

Predmetno področje, % učiteljev, ki so na uporabo IKT	dobro pripravljeni	zelo dobro pripravljeni	Skupaj	
Jezikoslovje	49	17	66	
Družboslovje	49	16	66	
Matematika in naravoslovje	48	24	73	
Šport, tehnologije in drugo	40	16	56	
Umetnost	42	24	66	

Pripravljenost: najmanj - učitelji
športa in tehnologij

E- Uporaba IKT po predmetnih področjih

K uporabi IKT najpogosteje vzpodbujajo učitelji družboslovja.

F – razvoj učiteljske populacije

Učitelji v Sloveniji so med starejšimi: 40 % je starih več kot 40 let, zato potrebujemo načrt za privabljanje novih → privlačen poklic?

► **Mentorstvo:**

- v Sloveniji je na voljo **samo za pripravnike (5%)**, drugje po Evropi tudi za do 20 % ostalih učiteljev.
- Ravnatelji: mentorstvo je pomembno za podporo pri poučevanju, pedagoško uposabljanje, boljše sodelovanje med učitelji (> 72 %)
- Učitelji si najbolj želijo **izobraževanje** → prioritete vlaganja financ
- **Pripravljenost učiteljev na poučevanje** je v nekaterih pogledih šibka.
- Ravnatelji poročajo, da bi potrebovali več časa za **pedagoško vodenje**.

F: Pogostost dejavnosti uvajanja

F. Prioriteta vlaganja finančnih sredstev

% učiteljev, ki so vlaganje v navedeno označili kot "zelo pomembno"

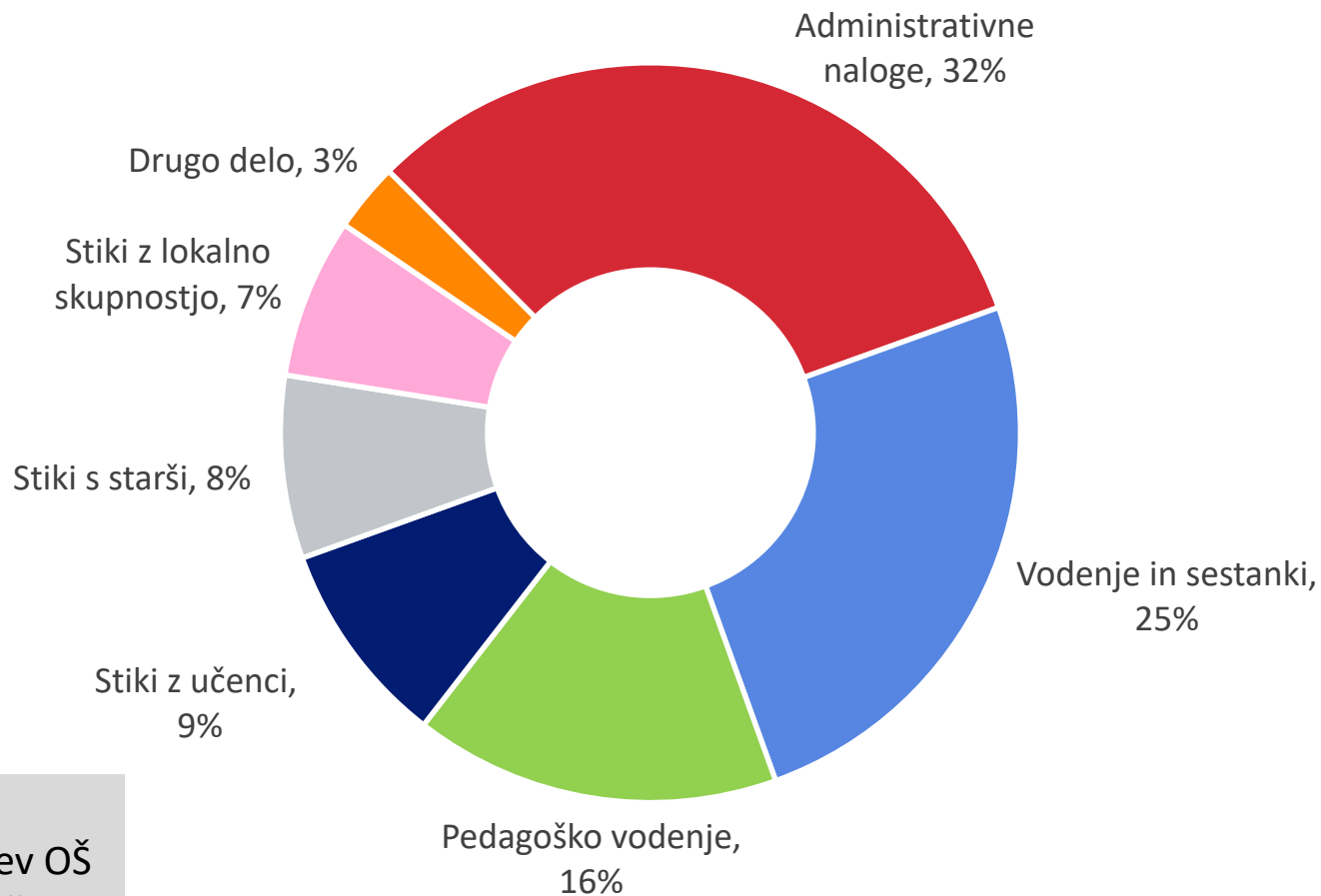
	Avstrija	Danska	Estonija	Finska	Hrvaška	Italija	Madžarska	Norveška	Slovenija	Švedska
Usposabljanja, izobraževanja	54	41	66	33	64	58	66	45	56	48
Manj administracije	61	19	58	32	54	46	75	47	52	64
Manjši razredi, več zaposlenih	80	45	55	67	57	68	67	62	50	57
Plače	33	21	77	36	77	68	81	51	50	67
Zgradba	49	23	50	51	68	71	72	35	32	38
Posebne potrebe	45	37	55	36	58	56	46	44	24	55
Podpora socialno šibkim	39	22	24	23	44	45	28	30	24	35
IKT	30	15	36	13	49	39	56	32	20	18
Uč. gradiva	23	15	43	27	32	30	41	29	20	17

F: Potrebe po izobraževanju in usposabljanju

F: Razdelitev delovnih obveznosti ravnateljev

Dodatno:
19 % ravnateljev OŠ
hkrati tudi poučuje.

Hvala za pozornost

- ▶ Pdf poročila in drugi materiali na voljo na spletni strani: talispei.splet.arnes.si
- ▶ Tabele s podatki iz vseh držav so objavljene k vsakemu poglavju poročila, na spletni strani, xls tabele.
- ▶ Prihaja 2. del poročila z glavno temo „Počutje na delovnem mestu, stres in ugled poklica učitelja“.
- ▶ Nacionalni dodatki: razlike med učitelji predmetnih področij (so velike in potrebujejo pozornost).
- ▶ Ideje, kaj naj še povežemo in preverimo, so dobrodošle.
- ▶ Hvala, da berete raziskovalne rezultate !